



# **Psychotische stoornissen uitleggen aan psychosepatiënten en hun omgeving**

**Een project van de Intercommunale I.S.o.S.L. in Luik  
uitgewerkt door de vzw Réflexions**

**Laureaat van de Gert Noël Prijs 2009**

**Fonds Gert Noël**  
*beheerd door de Koning Boudewijnstichting*

 **Koning  
Boudewijnstichting**  
*Samen werken aan een betere samenleving*



# **Psychotische stoornissen uitleggen aan psychosepatiënten en hun omgeving**

**Een project van de Intercommunale I.S.o.S.L. in Luik  
uitgewerkt door de vzw Réflexions**

**Laureaat van de Gert Noël Prijs 2009**

## COLOFON

Gert Noël Prijs

**Psychotische stoornissen uitleggen aan psychosepatiënten en hun omgeving**

**Een project van de I.S.o.S.L. in Luik uitgewerkt door de vzw Réflexions**

**Laureaat van de Gert Noël Prijs 2009**

Deze publicatie bestaat ook in het Frans onder de titel:  
Les troubles psychotiques expliqués aux patients et à leur entourage.  
Un projet de l'Intercommunale I.S.o.S.L. de Liège pour son travail au sein de  
l'asbl Réflexions  
Lauréat du Prix Gert Noël 2009

Een publicatie van het Gert Noël Fonds, beheerd door de Koning Boudewijn-  
stichting, Brederodestraat 21 te 1000 Brussel

AUTEUR

Caroline Boeur

REDACTIONELE BIJDAGEN  
VOOR DE I.S.O.S.L.-VZW REFLEXIONS

Dokter Marc-André Domken, Medisch directeur I.S.o.S.L. afdeling geestelijke  
gezondheid, Voorzitter vzw Réflexions  
Nicolas Daubie, Psycholoog vzw Réflexions

VERTALING

Lieve De Meyer

COÖRDINATIE VOOR  
DE KONING  
BOUDEWIJNSTICHTING

Gerrit Rauws, Directeur  
Pascale Taminiaux, Projectverantwoordelijke  
Michèle Duesberg, Assistente

GRAFISCH CONCEPT  
VORMGEVING  
PRINT ON DEMAND

PuPiL  
Jean-Pierre Marsily  
Manufast-ABP vzw, een bedrijf voor aangepaste arbeid

Deze uitgave kan gratis worden gedownload van onze website [www.kbs-frb.be](http://www.kbs-frb.be)  
Een afdruk van deze elektronische uitgave kan (gratis) besteld worden:  
on line via [www.kbs-frb.be](http://www.kbs-frb.be), per e-mail naar [publi@kbs-frb.be](mailto:publi@kbs-frb.be) of telefonisch bij  
het contactcentrum van de Koning Boudewijnstichting, tel +32-70-233-728,  
fax +32-70-233-727

WETTELIJK DEPOT:  
ISBN-13:  
EAN:  
BESTELNUMMER:

D/2893/2010/03  
978-90-5130-689-7  
9789051306897  
1980

Maart 2010

## VOORWOORD VAN DE VOORZITTER

Toen de heer Gert Noël vernam dat hij zwaar ziek was, ondervond hij persoonlijk hoe belangrijk een goede begeleiding is op het moment dat een cruciale diagnose wordt meegedeeld alsook tijdens de hele opvolging. Vandaar de wil om na zijn overlijden het Fonds Gert Noël op te richten, met als doel de communicatie in ziekenhuizen aan te moedigen en te verbeteren.

Van bij de oprichting in 2000 ijvert het Fonds Gert Noël voor een aanpassing van de begeleiding in ziekenhuizen aan de noden van de mensen. Beter luisteren, beter informeren en een betere begeleiding van de patiënt en zijn naasten bij het melden van de diagnose, bij een eventueel herval, bij confrontatie met de ernstige gevolgen van een aandoening of een negatieve prognose: dat is de doelstelling van het Fonds Gert Noël.

De Gert Noël Prijs bekroont een Belgisch initiatief dat inspanningen heeft geleverd om door een originele en vernieuwende aanpak te werken aan een betere luisterbereidheid, informatieverstrekking en begeleiding van patiënten en hun familie in het ziekenhuis en/of in interactie met het zorgnetwerk.

In 2009 heeft het Fonds Gert Noël met de prijs ter waarde van 25.000 euro het project bekroond van de Intercommunale I.S.o.S.L. (Luikse Intercommunale voor Gespecialiseerde Zorg) voor haar werk binnen de vzw Réflexions. Dit is een ruimte buiten het ziekenhuis voor zorg en zelfhulp voor mensen met psychotische stoornissen. De belangrijkste doelstelling is de psychosociale wederaanpassing en de verbetering van de levenskwaliteit van mensen met psychose.

Het initiatief kadert binnen een globale therapeutische aanpak: het wil de psychosepatiënt tot actor maken van zijn behandeling, vooral door het verstrekken van duidelijke en begrijpelijke informatie over de ziekte aan de mensen met psychose, maar ook aan hun omgeving, hun verzorgers en aan het brede publiek. Op die manier wil het project de rehabilitatie van de patiënten bevorderen door een betere aanpak van de meeste hinderlijke symptomen.

Wij hopen van harte dat de bekroning van dit project inspiratie kan bieden aan andere gelijkaardige initiatieven. Elke instelling is natuurlijk anders en elke dienst heeft zijn specifieke kenmerken. Maar toch hoop ik dat dit project kan aanzetten tot nieuwe ideeën die kunnen bijdragen tot het verwezenlijken van hetzelfde doel: de patiënt en zijn omgeving door middel van aangepaste begeleiding helpen om zo goed mogelijk een moeilijke medisch-psychologische fase door te komen.

Meer informatie hierover vindt u op de website van de Koning Boudevijnstichting: [www.kbs-frb.be](http://www.kbs-frb.be)

Professor Christian Swine  
Voorzitter van het Bestuurscomité van het Fonds Gert Noël

## INLEIDING

De voorbije jaren is de zorg voor patiënten met psychotische stoornissen aanzienlijk geëvolueerd. De tijd dat men 'gekken' buiten de samenleving plaatste, ligt gelukkig ver achter ons. Het brein en de geest hebben zeker nog heel wat geheimen, maar dankzij een beter inzicht in bepaalde geestesziekten kunnen meer aangepaste behandelingen worden aangeboden. Psychotische stoornissen worden vandaag op een holistische en multidisciplinaire wijze benaderd en er is ook aandacht voor de omgeving van de patiënt. Ook de zorg buiten het ziekenhuis lijkt te evolueren. Patiënten moeten niet langer buiten, maar binnen de samenleving worden verzorgd. Als de woorden psychotisch, psychose of krankzinnigheid toch nog een afschrikkende klank hebben, dan is dat te wijten aan een gebrek aan informatie. Om de integratie van patiënten met psychotische stoornissen in de samenleving te bevorderen, moeten we dus vooral het stigma opheffen dat rust op de geestesziekten. Dit kan door middel van een ruime communicatie naar het brede publiek.

In Luik probeert de vzw *Réflexions*, die deel uitmaakt van de Intercommunale I.S.o.S.L., al jaren concreet gestalte te geven aan die vernieuwende aanpak op basis van informatie en communicatie bij de zorg voor patiënten met psychotische stoornissen en hun familie. Met de instrumenten die de vzw zelf heeft uitgewerkt, probeert zij de ziekte uit te leggen aan de patiënt en aan zijn omgeving, die vaak machteloos staat tegenover een psychose. De mensen begrijpen de ziekte niet, vinden er geen verklaring voor of aanvaarden ze niet. De vzw wil een ruimte voor zorg, zelfhulp en ondersteuning buiten het ziekenhuis zijn voor de patiënten, maar ook een informatie- en onderzoekscentrum over psychose.

De Intercommunale I.S.o.S.L. is bekroond met de Prijs Gert Noël 2009 voor haar werk binnen de vzw *Réflexions* en haar waardevolle bijdrage aan de zorg voor patiënten met psychotische stoornissen en de mensen in hun omgeving.

## WEG MET DE VOOROORDELEN

Psychotische stoornissen, zoals schizofrenie, zijn nog altijd weinig bekend en er zijn nog altijd te weinig initiatieven voor zorg buiten het ziekenhuis. Nochtans zou bijna één procent van de bevolking met dergelijke stoornissen te kampen hebben.

Vanuit de vaststelling van deze lacune werd binnen de Intercommunale I.S.o.S.L. de vzw Réflexions opgericht. In 1996 stelt dr. Mourad, psychiater en verantwoordelijk voor een speciale dienst voor zorg aan psychosepatiënten, vast dat de informatie over psychotische aandoeningen niet of in elk geval slecht doorstroomt, zelfs wanneer daar binnen het ziekenhuis een specifieke module voor bestaat. Binnen die dienst is er geen sprake van groepsgeest of van onderlinge hulp, en is er dus ook geen enkele uitwisseling van informatie tussen de patiënten en hun familieleden. Uiteindelijk gaan zij elkaar buitensluiten en vallen ze terug op zichzelf, met de ziekte als enig gezelschap.

In een poging om de groepsgeest die binnen het ziekenhuis niet aanwezig is tot stand te brengen, stelt dr. Mourad op een dag aan zijn patiënten voor om het ziekenhuis te verlaten en de ziekte te bespreken in een volledig andere context: in een café. Daar merkt hij dat de patiënten zich anders uitdrukken buiten het ziekenhuis, dat voor allen symbool staat voor ziekte, krankzinnigheid en zorg. Zij slagen erin om uit te leggen hoe zij de ziekte beleven, zij durven een mening geven en spreken en discussiëren over de verstrekte zorg. Terwijl de patiënten binnen het ziekenhuis niet met elkaar communiceren, stelt dr. Mourad vast dat er een echte uitwisseling op gang komt wanneer zij zich bevinden op een plaats die zich leent voor een gesprek.

De psychiater merkt ook dat deze bijeenkomsten, die een maandelijkse gewoonte worden, een gunstig effect hebben op de geestestoestand van de patiënten. Geleidelijk aan vormt zich een groep, de ontmoetingsplaats wordt verlegd naar een zaal boven het café, de onderwerpen worden diverser, omdat de patiënten hebben aangegeven dat ze ook over andere zaken willen spreken dan over de ziekte. Na verloop van tijd ontmoeten zij elkaar op meer regelmatige basis en organiseren zij andere activiteiten.

Vanuit dit specifieke en heel intimistische experiment dat enkel betrekking had op de patiënten van dr. Mourad, is in 2000 binnen de Intercommunale I.S.o.S.L. de vzw Réflexions opgericht. Een van de eerste bedoelingen was schizofrenie te destigmatiseren door het maken van de radio-uitzending *Radio Schizo*, een productie volledig gerealiseerd door patiënten zelf. Via straatinterviews werd getracht de ziekte te omschrijven en dit over te brengen bij het brede publiek. Op basis van dit programma werd later een gelijknamige film gemaakt.

## DIVERSE DOELSTELLINGEN

Het initiatief van de vzw Réflexions kadert in een globale therapeutische benadering die de patiënt met psychotische stoornissen tot actor van zijn behandeling wil maken. Het wil de rehabilitatie van de zieken aanmoedigen door een betere aanpak van de meest hinderlijke symptomen. Het biedt ook dagelijks steun aan patiënten en wil een instrument zijn van psychosociale en professionele reïntegratie.

Om dit doel te bereiken verstrekt de vzw duidelijke en vlot verstaanbare informatie over psychose aan de patiënten zelf, want het ontkennen van de ziekte is een belangrijk kenmerk van psychotische stoornissen. Door deze ontkenning begrijpen de patiënten niet waarom zij in het ziekenhuis verblijven wat hun weerstand verklaart tegen behandelingen en de krachtmetingen die zij vaak aangaan met hun verzorgers. Daarom verstrekt de vzw ook informatie aan zorgverstrekkers, aan de omgeving van de patiënten en aan het brede publiek.

Door haar vele groepsactiviteiten bevordert de vzw Réflexions de groepsgeest bij patiënten en vermijdt ze dat deze maatschappelijk geïsoleerd raken. Een patiënt met een psychotische stoornis die weet dat hij ziek is, heeft inderdaad de neiging om zich af te zonderen van de samenleving, voor wie hij nog altijd een gek is, een abnormale persoon of iemand die op zijn minst 'anders' is. Om te vermijden dat de patiënten een terugval kennen, is het ook van het grootste belang dat ze actief blijven, dat ze andere mensen ontmoeten en dat ze in elk geval niet alleen blijven met hun ziekte. Door middel van aangepaste programma's van zorg en activatie is het mogelijk om een verplichte terugkeer naar het ziekenhuis te vermijden. En omdat men wil destigmatiseren, worden de activiteiten georganiseerd door begeleiders uit een andere beroepsomgeving dan de geestelijke gezondheidszorg.

De vzw telt momenteel 100 tot 150 leden. Elke dag komen er 15 patiënten langs, en 40 tot 50 per week. De gemiddelde leeftijd bedraagt 25 à 35 jaar, het jongste lid is 19 jaar en het oudste 60. Het team bestaat uit vijf niet voltijds werkende personen. De vzw Réflexions wil ertoe bijdragen dat patiënten met psychotische stoornissen die vrij stabiel zijn, kunnen genieten van maatschappelijke en gezinshulp. Dit helpt hen verder op de weg naar genezing, een weg die al is ingeslagen met het volgen van een behandeling met geneesmiddelen.

De vzw wordt al van bij de opstart geleid door een raad van bestuur die bestaat uit mensen die beroepsmatig met psychose bezig zijn, sympathisanten en gebruikers.



## DE FAMILIE ALS STEUNPILAAR

Bij de zorg voor psychosepatiënten mogen we niet vergeten hoe belangrijk de familie is. Zoals voor ieder individu vertegenwoordigt zij een geheel van ankerpunten die essentieel zijn voor de ontwikkeling en ontplooiing van het individu. De familie vormt voor patiënten met psychotische stoornissen dan ook een belangrijke steun en ze moet voor hen aanwezig zijn. Maar vaak wordt nog te weinig geluisterd naar familieleden van patiënten. Zij krijgen ook te weinig informatie en steun bij de zorg voor hun zieke familielid. Bovendien worden zij ook snel op afstand gehouden, in feite van zodra een patiënt gehospitaliseerd wordt. Omdat zij niet begrijpen welke kwaal hun naaste ondermijnt en/of die niet aanvaarden, ontwikkelen sommige personen gevoelens van schuld en schaamte, waardoor de hele familie op zichzelf terugplooit en er ook een breuk in de communicatie met de patiënt ontstaat. In dat geval gaat de levenskwaliteit van alle betrokkenen er snel op achteruit, waardoor de maatschappelijke reïntegratie van de zieke steeds moeilijker wordt.

Om de mantelzorgers te helpen bij hun reactie op de ziekte, biedt de vzw Réflexions hen de mogelijkheid om professionele medewerkers in de geestelijke gezondheidszorg te ontmoeten. Hun taak? Rekening houden met hun lijden, naar hen luisteren en hen helpen om de hulpvaardigheid te herontdekken die in hen schuilt maar waarvan zij zich niet bewust zijn. Vaak voelen zij zich immers machteloos en nutteloos tegenover de psychotische patiënt. Bij die gesprekken is de patiënt wel of niet aanwezig, maar er wordt nooit een standpunt vóór of tegen de één of de ander ingenomen. Het is immers de bedoeling om de communicatie tussen beide partijen te herstellen.

De vzw organiseert ook discussiebijeenkomsten met familieleden, patiënten en externe personen om iedereen de mogelijkheid te bieden te ziekte beter te begrijpen en beter te aanvaarden. Zij werkt ook samen met de vereniging Similes voor familieleden en vrienden van patiënten met psychotische stoornissen. Op die manier delen de naasten van de leden van Réflexions hun ervaringen, twijfels en vragen met mensen die dezelfde problemen ervaren als zij. En in geval van een terugval, vormt de vzw een belangrijke morele steun voor de families.

## AANPASBARE 'TOOLS'

Om haar doelstellingen te verwezenlijken, heeft de vzw allerlei 'tools' ontwikkeld die ze ook voortdurend verbetert. De specificiteit van de vzw ligt ongetwijfeld in haar vermogen om zich aan te passen aan haar leden, naar wie ze luistert en met wiens opmerkingen, kritiek of raad zij rekening houdt.

**Levensruimte.** Psychotische patiënten hebben nood aan een plaats om te leven, een ruimte waar ze welkom zijn om een glas te drinken, te praten, te spelen en vragen te stellen zonder beoordeeld te worden. Een gitaar en gezelschapspellen zijn beschikbaar om hen aan te moedigen om gezellige momenten met elkaar te delen.

**Het filosofencafé.** Eén keer per week krijgen de leden de gelegenheid om te praten over een actuele gebeurtenis, een uitzending of een documentaire met een expert of een politicoloog. Door die activiteit kunnen de patiënten voeling houden met de realiteit en de actualiteit. Tijdens een crisis of een delirium hebben psychotische patiënten namelijk de neiging om terug te plooiën op zichzelf en soms zelfs de samenleving te vergeten. Het filosofencafé biedt hen de mogelijkheid om dichterbij het leven in hun omgeving te staan en deel uit te maken van een groep. De activiteit Cinema heeft dezelfde bedoeling.

**De module Gezondheid** mikt dan weer op andere onderwerpen dan de geestelijke gezondheid, zoals voeding. Psychotische patiënten die een behandeling volgen op basis van neuroleptica hebben de neiging om meer suikers te verbruiken en dus zwaarder te worden. Die gewichtstoename heeft niet-verwaarloosbare gevolgen voor hun zelfbeeld en hun zelfrespect. Tijdens zes bijeenkomsten leren zij (opnieuw) op evenwichtige wijze te eten, te koken, meer aan sport te doen... om hun levenskwaliteit te verhogen. De vzw stelt ook een gelijkaardige module van zes sessies voor over tabak en ook een module over druggebruik, omdat cannabis een factor is die schizofrenie uitlokt.

**Recreatieve uitwisseling.** De patiënten beschikken over een ruimte waar ze samenkomen en elkaar kunnen ontmoeten via gezelschapsspellen. Die spelletjes zijn een didactisch middel dat de psychosepatiënten verplicht om zich te concentreren op een activiteit en echt actief te zijn. Bovendien moedigt het de meest zwijgzamen aan om het woord te nemen.

**Schrijven.** Een workshop voor geschreven expressie, want sommige patiënten drukken zich enkel uit met behulp van woorden. De fotoworkshop heeft dezelfde doelstelling, maar door middel van fotografie.

**Stress- relaxatie.** Stress kan een uitlokkende factor voor een psychotische crisis zijn. Omgaan met stress is dan ook van essentieel belang voor patiënten met psychotische stoornissen. Eén keer per week krijgen zij de kans om met de hulp en de raad van een kinesitherapeut hun angst te leren beheersen en zich te ontspannen.

**Sportactiviteiten** (badminton, pingpong). Ook sport speelt een rol in de bestrijding van stress en versterkt de groepsgeest, onderlinge hulp en socialisatie.

**Cognitieve revalidatie.** Door middel van oefeningen voor geestelijke structurering en geheugentraining biedt cognitieve revalidatie psychosepatiënten de mogelijkheid om zich te concentreren, om cognitieve structuren en redeneringen op te bouwen, ... De module van cognitieve revalidatie duurt anderhalf jaar, a rato van één sessie per week. Beginnend met eenvoudige oefeningen proberen de patiënten geleidelijk aan steeds ingewikkelder oefeningen aan te pakken die hen de mogelijkheid bieden om zich aan te passen aan hun omgeving. Met spelletjes als Hij of zij? leren zij bijvoorbeeld een hiërarchie van concepten opbouwen.

**De club van vijf.** Vijf patiënten worden uitgenodigd om zelf een collectieve activiteit op te zetten die moet plaatshebben buiten de gebouwen van de vzw. Zij moeten organisatorische problemen oplossen, initiatieven en beslissingen nemen, telefoongesprekken voeren en buiten het veilige kader van de vzw treden. Dergelijke activiteiten helpen de zelfstandigheid en de onafhankelijkheid van de patiënten te ontwikkelen.

**Individuele gesprekken.** Wanneer patiënten de nood ervaren om te praten, kunnen zij een individueel gesprek met een psycholoog aanvragen.

## GEDEELD LIJDEN

De vzw Réflexions heeft ook een zekere deskundigheid ontwikkeld bij de begeleiding van de diagnose voor mensen met psychotische stoornissen en hun omgeving. Die zorg wordt momenteel geboden via drie modules die gebaseerd zijn op psycho-educatie en zelfhulp: wekelijkse bijeenkomsten voor de patiënten, maandelijkse sessies die openstaan voor iedereen en jaarlijkse modules voor de mantelzorgers. De sessies worden begeleid door een psycholoog en een psychiater. Met deze sessies wil men zowel informatie verstrekken aan de zieke als aan de mensen uit zijn naaste omgeving, de levenskwaliteit van de patiënten verbeteren door te strijden tegen maatschappelijk isolement, de familieleden van psychosepatiënten helpen om de ziekte beter te begrijpen en hun zieke familielid beter te aanvaarden en te begeleiden.

**Wekelijkse bijeenkomsten.** Deze sessies bieden de mogelijkheid om de patiënten informatie te verstrekken over hun psychotische aandoening. Wanneer zij beter begrijpen wat er scheelt en hun ervaringen met anderen leren delen, kunnen zij gemakkelijker omgaan met de symptomen van een crisis.

**Maandelijkse bijeenkomsten.** Eén keer per maand komen patiënten, de naasten van de zieken en elke externe persoon die graag meer wil weten over psychose, bijeen. Iedereen kan vragen stellen en de groep antwoordt met de hulp van een psycholoog en een psychiater.

**Jaarlijkse module.** Ongeveer één keer per maand komen de familieleden van patiënten met een psychose een avond samen om te praten over de ziekte, hun ervaringen en hun twijfels, of om vragen te stellen. De vzw Réflexions zou deze modules voor familieleden van patiënten graag nog verder uitbouwen.

### **Netwerking**

De vzw Réflexions maakt deel uit van de Intercommunale I.S.o.S.L. en werkt samen met allerlei andere verenigingen uit het Luikse zorgnetwerk om patiënten door te sturen naar de structuur die hen het best op weg kan helpen naar genezing. Die verenigingen staan allerminst met elkaar in concurrentie, maar streven hetzelfde doel na door andere middelen te bieden, aangepast aan elke patiënt, aan elke persoon en aan elke psychose.

## MINDER TERUGVAL

De verschillende modules leveren heel goede resultaten op. De vzw stelt vast dat er op die manier een collectief bewustzijn groeit (bij patiënten en mantelzorgers) van de complexiteit van de ziekte en het bestaan van weerstand tegen de zorg die inherent verbonden is met de aandoening. Iedereen merkt ook de kloof op die bestaat tussen de zieke persoon en zijn omgeving en de nog diepere kloof tussen de zieke en de samenleving.

**Bij de patiënten** merkt men een vermindering van de cognitieve vervorming van de externe realiteit, een betere omgang met angst voor deliria en cognitieve stoornissen, een betere analyse en aanpak van omstandigheden die de ontwikkeling van symptomen bevorderen, een aanzienlijke verbetering van de levenskwaliteit en een drastische vermindering van het aantal opnames in het ziekenhuis en dus hernieuwde aanvallen. De patiënten zeggen ook dat ze gelukkiger zijn dan vroeger. De vzw Réflexions betekent voor hen een belangrijke steun in hun traject naar genezing. Zij biedt hen de mogelijkheid om deel uit te maken van een groep, zij steunt hen bij hun persoonlijke plannen, biedt hen toekomstperspectieven en doet dat op hun eigen tempo, zonder hen op te jagen.

**Voor de familieleden** biedt de vzw steun bij de moeilijkheden in het dagelijks leven. Ze stimuleert de communicatie tussen de familieleden en de zieke. Ze stelt vast dat de naasten de zieke beter begrijpen, waardoor een betere aanvaarding en een betere begeleiding mogelijk is. Het gevoel van schuld en schaamte is ook afgenomen dankzij de uitwisseling met andere familieleden.

## KIJKEN NAAR DE TOEKOMST

De vzw Réflexions wil dynamisch zijn. Zij past zich aan en zoekt voortdurend naar andere middelen om patiënten met psychotische stoornissen en vooral hun familie een beter inzicht te bieden in de ziekte en psychose te bestrijden. Het belangrijkste project van de vzw blijft daarom het organiseren van bijeenkomsten met de zieke en zijn familieleden. De verantwoordelijken vinden het immers van het allergrootste belang om de mantelzorgers te betrekken bij de zorg voor de psychotische patiënt. Mantelzorgers krijgen inderdaad maar weinig of te algemene informatie over de ziekte. Zij weten niet hoe zij de zieke doeltreffend kunnen begeleiden en voelen zich ontredderd en alleen. De vzw Réflexions vindt dat de familiebegeleiding moet gebeuren rond de zorg van de psychosepatiënt en niet ernaast.

De vzw wil graag avontuurlijke sportactiviteiten organiseren om de patiënten aan te moedigen zich alleen te redden, om hun zelfstandigheid te ontwikkelen en hen onafhankelijker te maken.

Zij wil ook meer systematisch hulp bieden bij de realisatie van grote of kleine persoonlijke plannen (een hond hebben, alleen wonen, een partner zoeken, opnieuw gaan sporten, ...) om de patiënten een doel voor de toekomst te geven en hen zo op weg te helpen naar genezing.

## Laureaten van de Gert Noël Prijs

De Gert Noël Prijs werd reeds toegekend aan:

- Sankt Nikolaus ziekenhuis van Eupen, voor het organiseren van een psychologische opvolging van zwaar zieke patiënten en hun familie op de diensten intensieve zorgen, spoedgevallen en interne geneeskunde.
- Cliniques universitaires Saint-Luc te Brussel, voor de psychologische begeleiding van de patiënt en zijn familie op de dienst intensieve zorgen.
- Centre Hospitalier Régional de la Citadelle te Luik, voor het begeleidingsproject voor kinderen en hun ouders bij het overlijden van het kind in de diensten gynaecologie-verloskunde en pediatrie.
- Universitair Ziekenhuis Gent, voor de begeleiding van gezinnen met een kind dat aan kanker lijdt, tijdens de eerste weken op de kinderoncologische afdeling.
- UMC Sint-Pieter te Brussel, voor de organisatie van therapeutische vakanties die uitlopen op een praatgroep voor seropositieve jongeren, als hulp bij het verwerken van hun diagnose.
- UZ Leuven Gasthuisberg, voor de koesterende en ontwikkelingsondersteunende zorg op de neonatale intensieve afdeling.
- Ziekenhuis van Moeskroen, voor de organisatie van een Systematisch Globaal Oncologisch Consult voor kankerpatiënten.
- Het Universitair Kinderziekenhuis Koningin Fabiola - Intensieve zorgen en spoedgevallen te Brussel, voor de psychologische ondersteuning aan kinderen, hun ouders en verzorgers op de afdeling intensieve zorgen.
- Het Centrum voor Medische Genetica, Universitair Ziekenhuis Gent met zijn project 'Kanker en erfelijkheid: ondersteuning en begeleiding op maat van de patiënten en hun families'.
- De I.S.o.S.L (Luikse Intercommunale voor Gespecialiseerde Zorg) voor een project uitgewerkt door de vzw Réflexions: 'Psychotische stoornissen uitleggen aan psychosepatiënten en hun omgeving'.

[www.kbs-frb.be](http://www.kbs-frb.be)

Meer info over onze projecten,  
evenementen en publicaties vindt u op  
[www.kbs-frb.be](http://www.kbs-frb.be).

Een e-news houdt u op de hoogte.  
Met vragen kunt u terecht op  
[info@kbs-frb.be](mailto:info@kbs-frb.be) of 070-233 728

Koning Boudewijnstichting,  
Brederodestraat 21, B-1000 Brussel  
02-511 18 40,  
fax 02-511 52 21

Giften vanaf 30 euro  
zijn fiscaal aftrekbaar.  
000-0000004-04  
IBAN BE10 0000 0000 0404  
BIC BPOTBEB1

De Koning Boudewijnstichting is een onafhankelijke en pluralistische stichting in dienst van de samenleving. We willen op een duurzame manier bijdragen tot meer rechtvaardigheid, democratie en respect voor diversiteit. De Stichting steunt jaarlijks zo'n 2.000 organisaties en individuen die zich engageren voor een betere samenleving. Onze actiedomeinen de komende jaren zijn: armoede & sociale rechtvaardigheid, gezondheid, democratie in België, democratie in de Balkan, erfgoed, filantropie, migratie, ontwikkeling, leiderschap, lokaal engagement, partnerschap of uitzonderlijke ondersteuning. De Stichting werd opgericht in 1976 toen Koning Boudewijn 25 jaar koning was.

In 2010 werkt de Stichting met een budget van 30 miljoen euro. Naast ons eigen kapitaal en de belangrijke dotatie van de Nationale Loterij, zijn er de Fondsen van individuen, verenigingen en bedrijven. De Koning Boudewijnstichting ontvangt ook giften en legaten.

De Raad van Bestuur van de Koning Boudewijnstichting tekent de krachtlijnen uit en zorgt voor een transparant beleid. Voor de realisatie doet ze een beroep op een 50-tal medewerkers. De Stichting werkt vanuit Brussel en is actief op Belgisch, Europees en internationaal niveau. In België heeft de Stichting zowel lokale, regionale als federale projecten lopen.

Om onze doelstelling te realiseren, combineren we verschillende werkmethodes. We steunen projecten van derden of lanceren eigen acties, bieden een forum voor debat en reflectie, en stimuleren filantropie. De resultaten van onze projecten en acties worden verspreid via diverse mediakanalen. De Koning Boudewijnstichting werkt samen met overheden, verenigingen, ngo's, onderzoekscentra, bedrijven en andere stichtingen. We hebben een strategisch samenwerkingsverband met het European Policy Centre, een denktank in Brussel.



